

Opstandingskerk, 30 augustus 2020

Afscheid en bevestiging ambtsdragers, Heilig Avondmaal
Voorganger: ds. Rebecca Onderstal

Openingslied Taizé 85 = mijn hulp komt van God onze Heer

Met de kinderen - Het verhaal van de zaadjes

Twee kinderen - liepen door een heel grote winkel, met allerlei soorten spullen. Snoep natuurlijk, en gezonde dingen. Wasmiddel, maar ook stoelen en tafels. Alles stond volgepakt met mooie en lekkere dingen. En nog veel meer.. En ergens in een hoekje stond een mevrouw met een klein tafeltje.

Wat verkoopt u, mevrouw, vroegen ze.

Oh, alles wat je maar wilt.. alles wat je heel erg graag wilt. Zei ze

Oh maar dan wil ik graag dat alle oorlogen ophouden. En dat er geen mensen meer alleen zijn. En dat niemand honger heeft.

De mevrouw haalde iets onder de tafel vandaan. Dat kan zei ze – kijk, hier heb ik het zaadje van de liefde. Een zakje vol..

Ja.. maar dat is niks, zeiden ze. Een zaadje.. dat lost toch niets op?

De mevrouw keek ze met een glimlach aan. Weet je wat een zaadje kan doen? Soms vliegt zo'n heel klein zaadje mee met de wind, en komt het in de muur van een groot kasteel, terecht. Er gaat een plantje groeien, en niemand let er echt op. Het valt niet op. Maar het groeit en groeit, en de wortels worden groter en sterker en zo maakt het zomaar een scheur in de muur. En de plant wordt groter en er vliegen nieuwe zaadjes met de wind in het rond en er komen nog meer plantjes... en er komen steeds meer scheuren..

Zaadjes lijken klein maar ze kunnen heel sterk zijn.

De kinderen dachten nog eens na. Zijn die zaadjes duur?

Nee hoor... je kunt ze overal vinden. Ik heb ze ook gewoon opgeraapt. Je mag ze zo meenemen. Als je er maar iets mee doet. Dat moet je me beloven. Een zaadje van de liefde planten, eentje maar.

Lied 923 'Wil je wel geloven dat het groeien gaat'

gebed

Goede God, hier zijn we: kwetsbare mensen, van goede wil

maar struikelend – met soms geloof dat bergen verzet en soms bergen twijfel

We zien onrust, achterdocht, tweedeling, geloof in samenzweringen, angst die regeert, ongelijkheid die slachtoffers maakt

we zien mensen opstaan voor vrede, om te zorgen voor zieken, opstaan voor rechtvaardigheid

we bidden u: Kyrie eleison, Heer ontferm u, laat uw wereld niet los, versterk het goede.

Kyrielied LB 274

Dienst van afscheid en bevestiging van ambtsdragers

Inleiding

De apostel Paulus schrijft:

‘Er zijn verschillende gaven, maar er is één Geest; er zijn verschillende dienende taken, maar er is één Heer; 6er zijn verschillende uitingen van bijzondere kracht, maar het is één God die ze allemaal en bij iedereen teweegbrengt. In iedereen is de Geest zichtbaar aan het werk, ten bate van de gemeente.’

En de apostel Petrus zegt:

‘Laat ieder van u de gave die hij van God gekregen heeft, gebruiken om de anderen daarmee te helpen, zoals het goede beheerders van Gods veelsoortige gaven betaamt.’

Zo worden in de gemeente van Jezus Christus mensen geroepen tot het ambt.

Handoplegging en zegen -

Moge het geloof waarin we staan hoorbaar worden in je spreken.
Moge de hoop die leeft in ons hart zichtbaar worden op je gezichten.
Moge de liefde die ons bezielt tastbaar worden in je handelen.

Lied 361

Dienst van het woord

Lezing: Matteüs 17: 14 – 20

Lied 25a ‘Houd mij in leven’

Overweging

Dienst van het antwoord

Lied 344 Klein credo

Viering van de maaltijd van de Heer

Delen van brood en wijn, thuis en in de kerk

slotlied Lied 426 ‘God zal je hoeden’

Bezetenheid – een geest, een demon die je in bezit neemt, en laat doen wat je niet wilt, die je ziek maakt.. Is dat iets van hier en nu, van deze tijd? Afgelopen keek ik naar zomergasten op tv, waar Ilja Leonard Pfeijffer een stukje van een documentaire over exorcisme in de katholieke kerk op Sicilie liet zien. Liberami, heet de film.¹

Een film over duiveluitdrijving dus – zoals dat in de RK kerk nog gebeurt (en waar priesters ook voor opgeleid worden).

Je zag een vrouw over de grond kruipen in een kerk, schreeuwend. Maar je zag haar ook in een kantoortje met de priester nabespreken wat er gebeurd was. Ze moesten er samen ook wel om lachen. Ze leek wel een kat zoals ze daar rondkroop. En de priester vroeg ook, recht op de vrouw af: wil je wel verlost worden? Of is het iets waar je je aan vasthoudt? Er zat iets heel nuchters in dit fragment. Ilja Leonard Pfeijffer had het in zijn toelichting over ‘de middeleeuwen’, maar tegelijk zei hij: verschilt dit

¹ Het fragment waarin Ilja Leonard Pfeijffer het fragment laat zien en bespreekt:

<https://www.vpro.nl/programmas/zomergasten/kijk/afleveringen/2020/ilja-leonard-pfeijffer.html#0c116313-2784-4114-b498-4f6adc787835>

eigenlijk wel zoveel van wat een psychiater doet?

Over die vraag werd doorgepraat, maar de interviewster vroeg wel, of het te ook te maken had met Ilja's alcohol verslaving – was dat ook een soort bezetenheid waar hij van bevrijd was? Alsof er een duivel was uitgedreven?

Verderop in de uitzending vertelt hij, dat een verslaving iets is waar je eigenlijk niet vanaf wilt, omdat je je zelf dan opnieuw moet uitvinden. Wie ben je nog, zonder dat ene, wat je leven beheerst?²

Het gaat over onvrij zijn, bij bezetenheid. Niet over inbeelding, dat er iets 'tussen je oren zit' wat inbeelding is, middeleeuws, niet echt..

het gaat over iets wat echt is, maar wat de ruimte van al het andere is gaan innemen. Je bent er door bezet.

Er is alleen nog maar angst, er is alleen nog maar behoefte aan drank – het overstemt en vergiftigt de rest, de andere stemmen, kanten van jezelf. Maar kun je jezelf bevrijden?

Een samenleving kan ook bezeten zijn – geen vrijheid meer om te kiezen, maar vastgeraakt in één kant van het leven – groei van de welvaart, consumeren, of schoonheid en uiterlijk, van maakbaarheid. Kun je verzetten tegen de tijdgeest? De vraag is zelfs, of je wel opmerkt hoezeer je bepaalde beelden ingeprent en opgedrongen krijgt.³

De vakantie kan een tijd zijn dat je ineens merkt, hoe het ook anders kan – hoe bevrijdend het is om uit dat wat moet te zijn, hoe bevrijdend het kan zijn om gewoon te zijn.. genoeg, zonder prestatie. Gewoon wat rondfietsen. Afstappen waar je wilt. Zorgen voor je eten en scharrelen rond je tent. Zo kan het ook .. Wat een mens uitput, of angstig, of ziek maakt, is niet iets geïsoleerds, maar hangt samen met wat de tijden van ons vragen. Het is breder dan die ene mens, het niet alleen haar of zijn probleem. Een vraag is of we daar als kerk vrij van zijn, van het bezet raken door groei en maakbaarheids-denken.. Of wij zien, dat het gaat om genade..

Zo dacht Ilja Leonard Pfeijffer dat de drank erbij hoorde, bij het kunstenaars-bestaan. Zo zag hij zichzelf. Maar hij kwam van de drank af door de liefde – de aanwezigheid van een nieuwe liefde maakte hem pas los uit die vanzelfsprekendheid.. toen pas kwam er ruimte om anders naar zichzelf te kijken.

De leerlingen krijgen een vader voor hun neus met een kind dat ziek is. Medisch gezien zou het in onze termen over epilepsie kunnen gaan. We weten niet wat er precies aan de hand is. Wat de context, het systeem er om heen is.

Lucas en Marcus vertellen het verhaal ook, en dan een stukje uitgebreider. Met meer aandacht voor de vader en zijn wanhopige vraag om hulp. Mattheüs legt hier de nadruk op de rol van de leerlingen.

De verzuchting die Jezus slaakt – of is hij boos? Soms heb je zo in kinderbijbel termen een verhaal leren beluisteren, dat je alleen nog maar een Jezus met opgeheven vinger en rood hoofd ziet, die boos is om zoveel ongeloof. Is dat wat de bedoeling is?

Wat Jezus zegt, over het gebrek aan vertrouwen en het verdraaien – dat klinkt zoals de profeten over het volk spraken in het Eerste Testament. Zo doet het volk van God – het luistert niet. Het gaat zijn eigen gang. Zo doen wij dat. We blijven hangen in onze eigen werkelijkheid, durven ons niet aan iets nieuws toe te vertrouwen. Het is veiliger om te blijven bij wat ons bezet, waar we aan gehecht of verslaafd zijn, dat wat we kennen.. dan naar God te luisteren. Dat is het radicaal andere dat Jezus doet. Hij is het woord zelf. Hij wijst het kwaad terug. Wijst het zijn plek.

² Voor dit fragment van Zomergasten: <https://www.vpro.nl/programmas/zomergasten/kijk/afleveringen/2020/ilja-leonard-pfeijffer.html#b4343005-f8fc-4071-a517-916f2178f862>

³ Ik las van de zomer een boek van filosoof Paul Verhaeghe, 'Intimiteit' dat hier diep op ingaat.

Er is angst, en er is zelfs ziekte – maar de mens is meer dan dat. Je gaat er niet in op, het is niet wat je bent. Het mag niet de hele mens bezetten.

Je bent een mens van God, door Christus nieuw.

Helemaal aan het begin van de roeping van de leerlingen krijgen ze gelijk de opdracht om zieken te genezen, doden op te wekken, demonen uit te drijven.⁴ Om niet hebben jullie ontvangen zegt Jezus erbij, om niet moet je geven.

Geef wat je zelf ontvangen hebt – want zelf zijn bevrijd, door Jezus.. ?

De leerlingen – wat hebben ze gedaan? Hebben ze iets geprobeerd?

Hebben ze met aandacht gekeken naar de jongen? IK moest zomaar denken aan de liefde die Ilya Leonard Pfeijffer hielp om zichzelf anders te gaan zien.

Zouden ze de jongen met liefde hebben bekeken?

Geloof dat bergen verzet, een mosterdzaadje - ik kan er beelden bij voor me zien van een zaadje dat met zijn wortels heel langzaam barsten in het asfalt maakt.

Heel geleidelijk.. De mosterdplant blijkt een heel hardnekkige plant te zijn, die je moeilijk weer weg krijgt.

Maar toch.. wie heeft er geloof dat bergen verzet?

Wie kan het kwaad in het gezicht kijken, en verzet bieden? Wie kan zijn eigen verslaving aan

gewoonte, of gemak, of angst de baas? Wie is zeker van God, onwankelbaar?

In dit gedeelte van Matteus mist een vers. Vers 21, dat in de vorige vertaling (uit 1951) nog wel was opgenomen klinkt zo (en we vinden het ook bijna letterlijk in Marcus) 'dit soort kan alleen door vasten en gebed worden uitgedreven'.

Het vers is later ingevoegd, niet origineel en daarom in de NBV ook weer weggelaten.

Maar het is een vers dat we hard nodig hebben denk ik, om het 'bergen verzetten' te begrijpen.

Het gaat niet zonder gebed, zonder ons openen voor God, zonder dat iemand anders voor ons bidt als je het zelf niet kunt..(zonder dat maken we onszelf te groot of te klein..)

Die leerlingen bij die zieke jongen – misschien hebben ze zichzelf overschat, gedacht dat ze het wel even zouden doen. Of ze hebben zichzelf onderschat, en durfden ze hem niet eens aan te kijken, durfden ze er niet aan te beginnen. Bidden betekent dat je het niet van je eigen kracht verwacht, maar dat je wel vertrouwt op kracht die je ontvangt.

Je maakt jezelf niet groter – niet door eigen kracht. Maar je verstopt je ook niet in kleinheid – God roept ons wel degelijk om daar op te vertrouwen. Ook als we falen. Als het kwaad te sterk lijkt. Dan blijft die opdracht staan.

Dan is de opdracht om te reiken naar de reddingsboei van de liefde. Om die uit te gooien, of zelf aan te pakken.

Zoals je die ziet op een schip dat op de Middellandse zee vaart om mensen te redden die op de vlucht zijn.⁵

⁴ Matteüs 10: 1 - 8

⁵ Een nieuwsbericht over het schip met vluchtelingen <https://nos.nl/artikel/2345865-banksy-schip-met-migranten-vraagt-om-hulp-italie-vangt-49-mensen-op.html>

Om dit gebed uit te spreken:

Vernieuw in ons o God Uw liefde, lentelicht
herstel ons naar uw beeld, en strijk het kwaad uit ons gezicht. (Lied: 858 vers 1 en 2)

Slotlied: lied 426 'God zal je hoeden'